

לקחה מדוב

פרשת כי-תצא התשס"ט

יציא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

7:17	הדלקת נרות שבת ניו יורק
8:45	מוצאי שבת
9:02	סוק"ש מג"א
9:38	סוק"ש גר"א
12:57	הצות

פנינים לפרשה

"כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ד' אלקיך בידך ושביט שביו" (כא, י)

אמרתי לפרש כפי מה ששמעתי כמה פעמים, דאף על גב דאמרין (תהלים נה, כג) "השלך על ד' יהבך והוא יכלכלך", וצריך לבטוח בד' והוא יעשה מעשיך, אף על פי מחויב אדם לפעול ולעשות את הדבר ואחר כך הקב"ה יעזרהו. והוא שאמר הכתוב, "כי תצא למלחמה על אויביך", היינו היצר, ותרצה לומר "ונתנו ד' אלוקיך בידך", על זה אמר הכתוב "ושביט שביו", פירושו שזה לא די שאתה סומך שהקב"ה יתנהו בידך, רק "ושביט", פירוש קודם אתה תצא למלחמה, ואחר כך "שביו", אף הקב"ה יצא למלחמה אתך, ובעזרתו תנצח. (רבי חיים רוזנברג – שארית חיים)

"וראית בשבי'ה אשת יפת תאר וחשקת בה ולקחת לך לאשה" (כא, יא)

לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע, מוטב שיאכלו ישראל בשר תמותות שחוטות ואל יאכלו בשר תמותות נבלות (קידושין כא:)

כאשר ראה הבורא את יתברך שעלול האדם להקלע למצב שבו יקשה עליו מאד הנסיון, וממילא יהי' חשש גדול שמא ייכשל בעבירה, עמד והתיר את האיסור. זהו פשר דברי הגמרא כאן על ההיתר שהתירה התורה אשת יפת תואר.

ומכאן, יש לנו הארה נפלאה עד מאד הסותרת פי הדברים הבל, ואומרים כי יש תקופות או מצבים שבהם "אי אפשר" לקיים את מצוות התורה ואזהרותיה כפי שהן. על כן חושבים הם כי יש צורך לשנות ח"ו אי אלו דברים בתורה ולהתאימם לרוח הזמן.

דין יפת תואר בא וטופח על פניהם ומוכיח שאין שום שחר לטענתן, שכן כאשר רואה הבורא שיש בתורה דבר שקשה מאד לאדם לעמוד בו, הוא יתברך מתיר את האיסור. לפיכך אין אדם יכול לפטור את עצמו מן הדין, על ידי הטענה שאינו יכול בשום אופן להתגבר על יצרו ולקיים את התורה ומצוותיה. מצוות עשה ולא תעשה שנצטוונו בהן, יכול כל אחד מישראל לקיים. הטענה "לא יכולתי" נובעת אך ורק מחוסר רצון לנסות ולהשתדל. וכל הבא לטיהר מסייעין בידו!

(רבי יחזקאל אברמסקי – קובץ מאמרים)

"והבאתה אל תוך ביתך וגלחת את ראשה ועשתה את צפרני'ה" (כא, יב)

"ולקחת לך לאשה" – לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע (רש"י כא, יא)

ולכן ציונה התורה שאותה יפת תואר תגלח שערותיה ותקצץ צפרניה, לומר לך, שכמו ששערות וצפורנים צומחים מהגוף ואף על פי כן אין בקציצתם שום כאב, ובמקומם צומחים שערות וצפורנים חדשים, כך אין לך להצטער על אשה זו שאינה חלק ממך ובמקומה תהא צמיחה אחרת.

(רבי ידידיה יצחק פרנקל – ספר הזכרון לזכרו)

"כי תהיין לאיש שתי נשים האחת האובה והאחת שנואה וילדו לו בנים האהובה והשנואה והי' הבן הבכר לשניאה: והי' ביום הנחילו את בניו את אשר יהי' לו לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה הבכר"

(כא, טו-טז)

ראיתי מקשים: אם הי' הבן הבכור לשנואה, אם כן פשיטא שאינו יכול לבכר את מי שאינו בכור, והי' צריך למיכתב רק שהבן הבכור יטול פי שנים. ועוד שהקשו דלפי מה שכתוב "וילדו לו בנים האהובה והשנואה" משמע שהאהובה ילדה בראשונה, אם כן איך אמר "והי' הבן הבכור לשניאה". ונראה שהתורה משמיעה לנו בזה חידוש, שאפילו אם האהובה ילדה לפני השנואה, עם כל זה הבן של השנואה הוא הבכור, ומיירי באופן שבו השנואה הוציאה את ראשו לפני שילדה האהובה והחזירו, ואף על פי כן הוא כילוד, ויש רמז על זה בתורה "והי' הבן הבכר לשניאה" המילה הבכר נוטריקון הוציאה ראשו בראשונה כילוד, ואילו לרבי יוחנן (בכורות מו:) שסגי ברוב ראשו דהיינו בפדחתו, גם כן יש לפרש הוציאה ראשו כי אמרינן בכל מקום 'רובו ככולו' (נזיר מב.).

(רבי דוד אהרן ווינטרוב – דברי אהרן)

שתי פרשיות בתורה הסמוכות זו לזו. נראות לכאורה כסותרות זו את זו. בפרשה הראשונה מתירה התורה אשה יפת תואר כשהוא נמצא במלחמה, שאם לא יתירו לו, ישאנה באיסור, הרי שהתורה התחשבה ביצרו הרע של האדם ופתחה לו פתח כדי שלא יאבד בחטאו, ואילו

בפרשה הסמוכה, מדובר בן סורר ומורה הנדון על שם סופו, ימות זכאי ואל ימות חייב (סנהדרין עא:). ולמה לא ניתנה גם לבן הצעיר הזה הזדמנות להצילו מן החטא?

אבל הפרשה הראשונה מדברת באיש מבוגר, לפחות בן עשרים, כי הרי לפני הגיל הזה לא יוצאים לצבא, והוא קיבל חינוך מעולה, הוא לא יתקלקל אם יתירו לו משהו בעת מלחמה, אבל הפרשה השניה מדברת על נער שהוא לכל היותר בן שלש עשרה שנה ועדיין לא קבל את מנת החינוך שכל אדם זקוק לה, ואם לא יקבל את החינוך הטוב אלא יפתחו לו כבר כעת פתח לחטא, ללא בסיס של חינוך טוב, הוא יסטה מן הדרך הטוב וילך ללסטם את הבריות, לפיכך אמרה תורה "ימות זכאי ואל ימות חייב", כי אם יפתחו לו את פתח החטא הוא בודאי ימות חייב. (רבי דוד בודניק – גוילי אש)

"כי יהי' לאיש בן סורר ומורה איננו שמע בקול אביו ובקול אמו ויסרו אתו ולא ישמע אליהם" (כא, יח)

כי חטאו של בן סורר ומורה הוא: 'עובר על מה שנצטוונו קדושים תהיו' (רמב"ן)

מבהיל הדבר כי התורה דורשת מנער קטן שזה עתה הגיע לגיל מצוות, להתנהג בקדושה, אם לאו יכול הוא להפוך לבן סורר ומורה. אכן "חונך לנער על פי דרכו כי יזקין לא יסור ממנה" (משלי כב, ו). כבר מגיל צעיר צריך להתחנך לקדושה, כדי שכל ימיו לא יסור מדרך הקדושה.

(רבי שמואל רוזנבסקי – זכרון שמואל)

"ומורה" – ... אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב (רש"י)

אמר על זה הסבא מקלם זצ"ל הערה נפלאה, מה שנוגע ליום הדין של ראש השנה ויום כפור. אם האדם התחיל להתנהג לא טוב וקצת נטה מדרך התורה, אף על פי שהוא עוד לא מחויב בעד זה למות, אבל ליום הדין, יאמר אפילו המידת הרחמים יותר טוב שימות עכשיו זכאי, כדי שלא ימות אחר כך חייב. אבל אם האדם התחיל להיטיב מעשיו, אף על פי שזה רק התחלה, יאמרו למעלה שצריך להכתב לאלתר לחיים, כדי שימות זכאי כיון שהתחיל לעשות תשובה בודאי יהי' אחר כך צדיק גמור, ימות זכאי ולא ימות עכשיו חייב. אבל מי שהתחיל לקלקל מעשיו אף על פי שזה רק התחלה,

אבל ירדה תורה לסוף דעתו, שאחר כך יהי רשע גמור, אם כן ימות זכאי עכשיו ולא ימות אחר כך חיוב. זוהי הערה נפלאה לכל אחד, להתחיל להיטיב ולתקן מעשיו, כדי שזנוכה ליום הדין להכתב בספרן של צדיקים גמורים. (רבי יעקב ניימן – דרכי מוסר)

"וכי יהי באיש חטא משפט מות והומת ותלית אתו על עץ: לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא כי קללת אלהים תלוי ולא תטמא את אדמתך אשר ד' אלקיך נתן לך נחלה"

(כא, כב-כג)
"כי קללת אלהים תלוי" - זלזולו של מלך הוא שאדם שעשוי בדמות דיוקנו וישראל הם בניו (רש"י)

הרי שיש להתחשב עם האדם אף שיש בו חטא משפט מות, ולא לזלזל בו, מאחר שסוף סוף הוא דיוקנו של מלך ונברא בצלם אלהים.

כתוב באבות (ד, א) 'איזהו מכובד המכבד את הבריות שנאמר "כי מכבדי אכבד ובווי יקלוי".

וקשה להבין מנין לנו הלימוד על זה שמי אשר מכבד בריות נעשה למכובד, הרי מהפסוק רק מוכח שמי מכבד את השם יתברך יקבל שכרו – שד' יכבד אותו – אולם מנלן שאם האדם מכבד בריות, נעשה הוא למכובד?

אמנם על פי הנזכר לעיל יתבאר לנו דברי התנא, שהרי פירוש המלה 'בריות' הוא סתם נברא, בלי מעלות מיוחדות וסגולות נשגבות, אשר מחמתן טעון כבוד, אלא בריות פשוטות אשר לא מצטיינות בשום מעלה מיוחדת – ואפילו הכי מכבד אותן. ובעל כרחו אין זה אלא מפני שהם נבראים בצלם אלהים, ויש בהם דמות היוצר, ומחמת זה מכבד אותם. נמצא כשמכבד ברייה, בעצם הוא מכבד את החלק אלוך ממעל אשר ישנו בו. לפי זה מובן היטב שמי שמכבד סתם בריות, הוא בכלל 'מכבדי', ונכלל באנשים אשר מכבדים אלקים. והרי כתוב "ומכבדי אכבד", מי שמכבד את הקב"ה יכובד מדי בעצמו.

(רבי חיים מרדכי קטץ – באר מחוקק)

"לא יהי כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה כי תועבת ד' אלקיך כל עשה אלה"

(כב, ה)
צריך ביאור למה שינה הלשון הי' לו לכתוב "לא תלבש אשה שמלת גבר" כו אחר כך "ולא ילבש גבר שמלת אשה". ושמעתי בשם הגאון מופת הדור הצדיק מורינו ורבינו הרב נתן אדלר זצ"ל, דידוע מספרים הקדושים מי שהוא הולך במחשבות של זנות ח"ו מתגלגל באשה. וזה שאמר הכתוב "לא יהי כלי גבר", דהיינו מחשבות אדם, דכלי הוא לשון מחשבה, מלשון "נכליהם" או "ויתנכלוי" (בראשית לו, יח), שלא יהיו מחשבות של גבר על אשה, ועל ידי זה לא יבא לידי "ולא ילבש גבר שמלת אשה", כדי שלא יצטרך להתגלגל באשה כנ"ל, והוא דבר יקר.

(בשם רבי נתן אדלר – מעשי דוד)

"כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרחים או ביצים והאם רבצת על האפרחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים"

(כב, ו)
בטעם המצוה כתב בספר החינוך: שיתן האדם דעתו לקיים המין וכו'. אולי יש לבאר באופן אחר, שהרי העוף יש לו מידה מיוחדת

שמפרנס ומגדל את צאצאיו במסירות רבה, ולרעה גדולה יחשב אם בעת עיסוקו במעשיו הטובים, באותו הזמן יזיקנו אדם כי מנצל את מדתו הטובה של העוף להורגו, ומגונה הדבר מאד. לכן ברצונו לקחת את הגוזלים, ישלח תחילה את האם, ורק אז יקח את בניו. כמו כן האדם אם מבזים אותו ומגנים אותו והוא שותק, וחושש שינצלו את מדתו הטובה של שתיקה לרעתו ולגנותו, הרי מקן ציפור יוכל לראות שמגונה הדבר, והקב"ה חס על ענין זה ויצילנו.

(רבי משה סולובייצ'יק – והאיש משה)

"שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים"

(כב, ז)
קשה, הוה ליה למימר 'שלח את האם והבנים תקח', מהו 'תקח לך'? ונראה לבאר דאיתא במפרשים שכר של שלוח הקן שאם אין לו בנים יהי לו בנים וזה הפירוש "שלח תשלח את האם", ובזכות מצוה זו "ואת הבנים תקח לך" יהי לך בנים.

(רבי יהונתן אייבשיץ – מדרש יהונתן)

"כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו"

(כח, ח)
"כי תבנה בית חדש" - אם קיימת מצות שלוח הקן, סופך לבנות בית חדש ותקיים מצות מעקה, (שמצוה גוררת מצוה) לכן נסמכו פרשיות הללו (רש"י)

ולכאורה כיון שמצוה גוררת מצוה, למה יבואו לו בשכרו דוקא בית, שדה, ובגדים, שכולם אינם אלא קנייני העולם הזה, והלא בדין הי' לו לזכות רק בקיום מצוות נוספות? והבאור הוא כי באמת עולם הזה הוא דבר יקר מאד. כי הרי כל מה שיש לו ממילא בא לו מידו של הקב"ה שבכבודו ובעצמו טורח בעדו כביכול. ובפרט שהקב"ה משמרו באופן שהכל יהי כשורה עד שמאור חכמינו ז"ל: היכי דמי יסורים? כגון שנתחלף לו לבישת הבגד ויש לו טרחה להפכו וכדומה (ערכין טו:). אם כן הקב"ה משמרו מכל זה. ולשירות יקר כזה שיהא הקב"ה משמשו צריך לשלם טבין ותקילין. וכבר אמר הגאון רבי ישראל סלנטר ז"ל שעולם הזה הוא מלון יקר שצריך לשלם בעד כל דבר הרבה יותר מאשר הי' משלם במלון פשוט, וממילא יתכן שיצטרך לשלם את כל שכר מצוותיו בעד חייו בעולם הזה.

אם כן העצה אינה אלא שיראה שיהיו חי העולם הזה לא על חשבון עצמו אלא על חשבון הקב"ה. והיינו שכל מעשיו יהיו למען ד' יתברך, וממילא הדין נותן שיאכל וישתה כמו מי שעובד אצל בעל הבית, שאכילתו ושתייתו אצלו בשעה שהוא עסוק בעבודתו אינה אלא שיהי' לו כח לעבוד. וממילא מובנים דברי רש"י הנ"ל שכיון שמצוה גוררת מצוה מוכרח שיתנו לו בית ובגד, והכל על חשבון של הבעל הבית כיון שעובד בעדו. וזהו מה שמתפללים בימים נוראים 'זכרנו לחיים. למענך אלקים חיים', שיהא החיים על חשבוננו של הקב"ה.

(רבי יחזקאל ליינשטיין – אור יחזקאל)

יבואר על פי מה שפירש הרמב"ם מאמר המשנה "על דאטפן אטפון" (בפירוש המשניות, אבות ב, ו), שאף שכך נגזר עליו משמים שיהרג, אבל לא נגזר שיהרג על ידו דוקא. זהו שאמר הכתוב "ועשית מעקה לגגך, כי יפול הנופל ממנו", עשה מעקה לגגך,

כדי שמי שראוי ליפול, יפול ממנו ומעצמו, ולא בסכנתך.
(רבי זליג ראובן בנגיס – לפלגות ראובן)

גגך למאי אתא למעוטי? בתי כנסיות ובתי מדרשות (חולין קלו).

כך גם נפסקה הלכה ברמב"ם (הלכות רוצח ושמירת הנפש יא, ב), שגגות בתי כנסיות ובתי מדרשות פטורים ממצות עשיית מעקה. והדבר אינו מובן, כי אף שאינם בבחינת "בית" לחייבו מצד פסוק זה, אבל חכמינו ז"ל הרי דרשו מן התורה לאסור גם כל דבר מסוכן, כמו בור בחצרו וכדומה, ומדוע שגג בית הכנסת יהא פטור מכך?

אולם האמת היא, שגג אינו מסוג המכשולים שחייבה תורה בשמירתם, מצד המכשול שבו, שכן כל דבר שמנהגו של עולם להזהר בו, לא הטריחה תורה להשמר ממנו באופן מיוחד. לכן מותר לעלות על אילו, או לעסוק בבניית הגג עצמו, גם בלא מעקה סביבו, מפני שאם מחמת הסכנה שבדבר, על העומד להזהר בעצמו לבל יפול. לפי זה אמנם הי' ראוי שלא לאסור גם כל גג אחר, אלא שבגג בית דירה חידשה התורה מצוה מיוחדת, לחייב הקמת מעקה, ולהקפיד יותר על סכנת הנופל. לפיכך אין לך בה אלא חיובה, אבל בתי כנסיות ובתי מדרשות שלא חייבה תורה בפירוש, שוב איננו יכולים לחדש בהם חיוב.

(רבי אברהם ישעיה קרליץ – דברי תורה)

אם קיימת מצות שילוח הקן, סופך לבנות בית חדש ותקיים מצות מעקה, (שמצוה גוררת מצוה, ותגיע לכרם ושדה ולבגדים נאים, לכן נסמכו פרשיות הללו (רש"י)

נשאלה השאלה, וכי יתכן לחיות ללא בית, אם כן מהו שאומר רש"י כי משום שקיים שילוח הקן יזכה לבית חדש, כדי שיוכל לקיים מצות מעקה, הלא הדבר הפוך הוא, שכיון שאדם צריך לגור בבית לשם חיותו, לכן הוא בונה בית, ואז נוסף לו דין התורה לעשות מעקה לגגו. כיוצא בזה לענין כרם ושדה ובגדים, שנזקקים להם עבור פרנסה ומחיה?

ברם האמת היא ש"אסתכל בה באורייתא וברא עלמא" (זוהר הקדוש ח"א קסא). משמעו הוא, שכל הבריאה נוצרה עבור קיום התורה, ורק משום כך נבראה במתכונת התורה. לפיכך כזה הוא הסדר הנכון, שדוקא מפני שהבית צריך לקיום מצות מעקה, ואילו הכרם נצרך לשם כל המצוות התלויות בו, לכן בראם הקב"ה באופן זה שיהו בעולם, ויזדקק להם האדם למחיתו, ולא להיפך.

(מפי רבי יוסף ליב ננדיק – מפי תלמידו הג"ר ליב רוטקי)

"כי ד' אלקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת איביך לפניך והי' מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך"

כתב רבי אהלן וסרמן:
אנו שרויים כעת במצב של "הפקר" גמור. כל מי שיש לו אגרוף, יש לו גם האפשרות להכות ביהודים.

זאת מנין? רבינו החפץ חיים הי' אומר: הנה הקב"ה הוא ה"שומר" של עם ישראל "שומר ישראל". אנם הוא "שומר", ברם כלום "שומר שכר" הוא? ודאי שלא, הרי אין אנו משלמים לו בעד שמירתו. אלא ודאי "שומר חנם" הוא. אולם שומר חנם, ברצונו יכול

הוא להימנע מלשמו. ואימתי הקב"ה מסרב לשמור?

נאמר בתורה: "ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך". מעידה התורה כי השם יתברך יסיר את שמירתו מעלינו אם ימצא בנו ח"ו "ערות דבר", היינו פריצות והעדר צניעות. למצב כזה הגענו היום, שבו הפריצות וחוסר הצניעות שולטות בכל, ובלעדי שמירתו של השם יתברך מופקרים אנו לכל פגע.

(רבי אלחנן בונים וסרמן – קובץ מאמרים ואגרות)

אם רוצים בקירבת אלקים הרי זה רק בלא ערות דבר, אם רוצים בערות דבר הרי זה בהכרח קשור בסילוק שכניה, ואיך יכולים להעלות על הדעת צירוף משונה כזה: דוחקים את הרגל השכינה (על ידי עריכת "נשף" עם מחולות מעורבים) בכדי להחזיק ישיבה של לומדי תורה!

(רבי אלחנן בונים וסרמן – קובץ מאמרים ואגרות)

"כי תדר נדר לך אלקיך לא תאחר לשלמו כי דרש ידרשנו ד' אלקיך מעמך והי' בך חטא"

לא תאחר לשלמו... אמר רבא כיון שעבר עליו רגל אחד עובר בעשה (ראש השנה ו.) ומקשים, למה אין כופין אותו לקיים את נדרו תיכף, מחשש שמא ימות, כמו (ילקוט שמעוני במדבר רמז תשט) האומר לא אפטר מן העולם עד שאהי נזיר, שחייב להתחיל בנזירות מיד, שמא ימות? ויש לומר, שיש הבדל בין חשש מיתה לזמן מוגבל לחשש מיתה לזמן בלתי מוגבל. היינו, אם הדבר קשור בזמן מוגבל, אין לחשוש שמא ימות, כיון שרוב בני אדם אינם מתים תוך זמן מוגבל. אבל לזמן שאינו מוגבל, כיון שכל בני אדם סופים למות, יש חשש. ולכן כאן שיש גבול עד הרגל אין לחשוש שמא ימות, כי רוב בני אדם אינם מתים פתאום. אבל בנזיר שלא קבע זמן לנזירותו, אלא אמר "לא אפטר מן העולם עד שאהי נזיר", ובמשך זמן בלתי מוגבל בוודאי ימות, אם כן החשש מתחיל מיד. **(רבי יעקב עטלינגר – ערוך לנר)**

"זכור את אשר עשה ד' אלקיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים"

צריך להבין, מה שנקבעה זכירה מיוחדת לענין זה, והרי מרים היתה אחת משלשת הרועים של כלל ישראל, (כדאיאת בתענית דף טו.) ישלשה פרנסים טובים עמדו לישראל, אלו הן משה, ואהרן, ומרים, וגי' מתנות טובות ניתנו על ידם ואלו הן באר וענין ומן כו', מת משה נסתלקו כולן, שנאמר (זכריה יא, ה) "ואכחיד את שלשת הרועים בירח אחד" (וכו'), ואם אמנם מבואר בפסוק כי נכשלה בעון לשון הרע, מכל מקום פלא הוא שהתורה עשתה זאת לאחת משש הזכירות שבכל התורה כולה – לזכור את חטאה של מרים. אולם הביאור הוא, (דאין הכוונה לזכור חטאה של מרים), אלא אדרבה, התורה באה בזה להזהירנו לזכור את עוצם חומרת החטא של לשון הרע, (דאפילו מרים הנביאה עם כל גדלותה, לא נמלטה מעונש חמור זה, מחמת סרף של חטא לשון הרע).

(רבי יהושע דוד פוברסקי – ישמרו דעת)

לברך וכתבו בכף החיים מידי ספק לא יצאנו ומי שנהג לברך יברך ומי שלא נהג עדיף שלא יברך רק יטול ידיו לחשוש לספק ברכות להקל.

יש לציין שאמנם לגבי ברכת נטילה ידים בכזית לא מברכין ומי"מ לגבי ברכת המזון והמוציא הדינים אחרים, שברכת המוציא חייבים על כל אכילה אפילו משהו, וברכת המזון מברכין מכמות כזית ומעלה.

דרך הנטילה: צריך ליטול ידיו מכלי וכן צריך שיבואו המים "מכח גברא" פרושו מכח אדם ששופך ולא יזרמו המים מאליהם אל ידיו ואפילו הם זורמים מכלי. ולכן יקח כלי לנטילה ואין ליטול ידיו מהברז. וכלי חד פעמי שעומד לזריקה נחלקו הפוסקים אם יש לו דין כלי לנטילה וודאי שעדיף לא להשתמש בזה לנטילה. אבל אם אין לו כלי אחר דעת ה"אור לציון" שיטול בכלי זה אבל לא יברך על הנטילה ודעת עוד פוסקים שאפשר לברך במצב זה.

וב"אור לציון" נתן עצה ליחד את הכוס לשימוש מספר פעמים ואז יהיה לו דין כלי רגיל ויכול ליטול עם ברכה.

לגבי נטילת ידים בבקבוק אם שופך שפיכה אחת רצופה ומכסה את כל היד באותה שפיכה אם אין כלי אחר מותר ועם ברכה. אבל כולם מודים ששקית נילון וכדומה אין לזה שם כלי כלל ואין ליטול ידיו בזה. כאמור צריך שיבואו מכלי ומכח גברא ולכן אין ליטול ידיו מן הברז ואפילו יפתח ויסגור בכל שפיכה כיון שאין פה כלי.

בזמן שנוטל ידיו צריך שיבואו המים על כל היד ולכן צריך לסובב ידו בזמן ששופך את המים בכדי שיכסו את כל ידיו עד פרק הזרוע ויש להזהר בזה שיש שלא שמים לב ושופכים מים וזה לא מכסה את כל היד עד הזרוע, ועליהם כתב הבן איש חי ריב לה' עמהם מאחר דנטילים למה אין נוטלים כראוי ומה הפסד יש בזה?

מעשה חכמים

מיד לאחר החופה החלה האשה לבכות בכי תמרורים

"ושמח את אשתו אשר לקח (כד, ה) אחד הסיפורים הלא-ידועים על הגר"א עוסק בתקופה שבה נסע לארץ הקודש. המעשה דלהלן סופר על ידי אחד מתלמידיו של הגר"א מוולוז'ין, ששמע זאת מפי הגר"א, ששמע מפי הגר"א בעצמו.

במהלך נסיעתו לארץ הקודש, התאכסן הגר"א בכפר אחד ליד אמסטרדם. המארח הי' איש אחד נכבד, עשיר מופלג, וגם בניו וחנותיו מופלגים, והוכשר בעיני הגר"א לנוח שמה כמה שבועות מחולשת הדרך, לשון המספר, תלמיד הגר"א.

ויהי היום, והגר"א התכוון לצאת לדרך, והנה פונה אליו בעל-הבית בדברים אלה:

'רואה אני את כבודו כי הוא מגדולי ישראל, והראייה שבמשך התעכבותו בבית לא בזבז זמנו, וחזר על משנתו בשי"ש, על כן אבקשה ממנו שיאמר לי האם לפי דעתו אני הולך בדרך הישר, או שחש וחלילה ראה אצלי מנהג לא-טוב, ויאמר לי'.

סיפר הגר"א יוסף סלנט זצ"ל שבבחרותו התפלל בשבת מברכים חודש אלול בביה"כ בירושלים שם התפלל הגאון ר' יצחק בלאזר זצ"ל ומיכון שידעו שהגר"א דרכו להסתגר באלול ביקשו ממנו שיהי ש"ץ בברכת החודש וכשהזכיר ר"ח אלול געה בבכי ממושך עד שכל הקהל נמשך אחריו בבכי ואמר עי"ז הנ"ל שזכרון השבת מברכים הזה גרם אצלו חרדת אלול כל ימי חייו.

(מהגרמ"א שטרן שליט"א)

מסופר על מרן החפץ חיים זצ"ל: סח לנו רב גדול אחד, פעם נודמנו לו להתפלל עם רבינו בביה"כ בשבת מברכים ר"ח אלול וכשהתחיל החזן לומר את המילים ר"ח אלול יהיה ביום... הזדעזע רבנו וירתע כל גופו והתפרץ בבכי גדול עד שאימה ופחד נפל על כל קהל המתפללים. **(תולדות הח"ח עמ' קח)**

סיפר הגרצ"פ פראנק זצ"ל רבה של ירושלים שבחיותו ילד בקובנה, בתחילת חודש אלול הלך לשמוע דרשתו של הגר"א סלנטר זצ"ל ומפני דוחק המקום התיישב על מדריגות ההיכל ובמצע הדרשה מרוב התרגשות נפל למרגלות הבימה וסיפר הגרצ"פ שהגר"א נראה באותה השעה חיור כמת ומראה זה הותיר עליו רושם כל ימי חייו ועד סוף ימיו לא חדל הגרצ"פ להזכיר את אימת הדין של ר' ישראל וזעקתו באותה העת יהודים! אלול הגיע! חזרו בתשובה. **(כוכבי אור קלג)**

הליכות והלכות

מדיני נטילת ידים לסעודה

מצוה מדברי חכמים ליטול ידיו לפני אכילת לחם. וכן תקנו נטילת ידים למי שאוכל עוגות בשיעור קביעות סעודה דהיינו למנהג הספרדים 230 גרם מזונות ולמנהג אשכנזים שיעור שאדם אוכל בסעודה רגילה (לגבי ברכה על נטילה זאת עיין בהמשך). חיוב נטילת ידים לסעודת לחם מתחלק לשלשה שיעורים ואלו הן:

אם אוכל פחות מכזית לחם (29 גר' או 1 OZ) אינו חייב נטילת ידים והמחמיר תבוא עליו הברכה.

אם אוכל יותר מכזית לחם ולא אוכל כביצה לחם לפי דעת מרן וכן דעת המשנה ברורה חייב ליטול ידיו אך לא יברך על נטילה זו ולדעת הגר"א במקרה זה כן מברך ויש שנהגו כמוהו (אגרת משה).

אכל יותר מכביצה פת לכל השיטות חייב נטילת ידים עם ברכה!

שיעור כביצה לענין דין זה דעת ה"אור לציון" שזה 45 גרם ודעת שאר פוסקים 56 גרם.

ולכן יש להזהר בשבתות שלפעמים לא אוכלים כביצה לחם ומי שרגיל בכך שיטול ידיו בלי לברך על הנטילה. ומי"מ כתבו הפוסקים אם תכנן לאכל כביצה ונטל עם ברכה ובסוף לא אכל כביצה זה לא נחשב ברכה לבטלה אבל ישתדל לאכל את השיעור של הביצה.

מי שאוכל מזונות בשיעור קביעות סעודה (לספרדים 230 גרם ולמנהג אשכנזי שיעור כמות הסעודה שרגיל בה) חייב נטילה וברכת המוציא וברכת המזון, אבל לגבי ברכת נטילת ידים נחלקו הפוסקים ודעת המ"ב

אלול והימים הנוראים

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845) 371-8313

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-371-8313	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלמים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנוח, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

אמרתי לה, מה תבכי, והשיבה לי שאיך לא אבכה, כיון שאבא שלי היי בשנים קדמוניות איש עשיר מאוד, ובהיותי בת 9 שנים לקח עבורי חתן מופלג מגזע שישים ומיוחס, והחזיק אותי קרוב ל-6 שנים, הלביש והנעיל אותי, אך מחמת שהתמוטט אבי וירד מנכסיו, אירע לי הדבר שנתקרעו ונפרדו התנאים, ועתה נתגלגל הדבר שאהי חולנית שכזו, ואנשא לאיש עני ואביון וחולה כמותך, ומי יודע מאיזה משפחה אתה, והאיך לא אבכה...

בשומעי את הדבר הזה, נכנסתי עמה בדיבורים, עד שהכרנו זה את זה בבירור, שהיא ארוסתי מקדמת-דנא, וזכיתי במקחי הראשון, ואין לתאר ואין לשער איזה שמחה היתה לנו באותה שעה.

מיד לאחר החתונה הוקל חולינו, וחזרנו לבריאותנו כמקודם. עד שעזרנו השם יתברך, והיום ההצלחה מאירה לנו פנים כאשר אדוני רואה, וזיכנו ד' בבנים ובנות טובים וכשרים ומופלגים.

והנה, סיים בעל-הבית את דבריו לפני הגר"א, אם אני הבאתי עליה את היסורים במשך השנים שחלפו מאז שביטלנו את ה'תנאים' הראשונים, האיך לא ארגיש עצמי מחוייב בדבר לפייסה בכל מיני ריצוין ופיוס, על כן אני עושה לה את כל הכבוד הזה, ומגיש את כוס הקפה למיטתה...

כששמע הגר"א את הדברים, הביע רצונו לשהות בביתו של העשיר עוד כמה ימים, וברך אותם ואת כל אשר להם.

(עלינו לשבח - תקס"א-ב)

מאוד. כשבני משפחתה של אשתי ראו שאין תרופה למכתי, דרשו ממני לתת גט, ולא היתה לי ברירה אלא למלא את דרישתם. ויהי היום, הגיעו אנשים עניים אל המקום בו שכבתי. עניים אלו היו מחזרים על הפתחים ואוספים כסף, ואחד מהם ניגש אליי, והציע לי הצעה כדלהלן:

כיון שאני רואה שתלמיד חכם אתה, בוא ואקח אותך בעגלה שלי שבה אני מסבב על הפתחים, ואוליך אותך מבית לבית ומחצר לחצר, וכשיראו אותך ויבין שאתה זקוק לכסף, יתנו לנו בכפליים, הרבה יותר ממה שנותנים לעני רגיל, כי הרי מי לא יחמול על איש אומלל שכמותך...

החלטנו לעשות שותפות

בלית-ברירה, ממשיך האיש לספר להגר"א, הסכמתי להצעה זו, וכך מדי יום ביומו היי העני הוא מסתובב אתי מבית לבית, ואני הייתי מונח בעגלתו, ו'ובבואי למקום ישוב הייתי מפרש איזה תוספות מוקשה, או מהרש"א, וכשהיו רואים שמדובר בת"ח, פרנסו אותנו ברווח!

והנה, פעם אחת, בדרכנו לאחר הכפרים, נתקלנו בעגלה של עני אחר שהוביל בה אשה חולנית, ועד מהרה התברר שגם הוא נקט בעצה שלנו, ועל ידי שרואים את האשה החולה בעגלה נותנים לו הרבה יותר כסף.

משהתוודענו לעני ההוא, השני, החלטנו לעשות שותפות... וכך נסענו בשתי עגלות, אני עם העני שלי, והאשה עם העני השני, עד שבהמשך הזמן החליטו העניים להביא את שנינו בברית האירוסין. וכך הווה.

הגם ששנינו היינו חולים עד מאוד, העמידו אותנו לחופה. והנה, בחדר הייחוד, מיד לאחר החופה, החלה האשה לבכות בכי תמרורים, ועיניי זלגו דמעות ללא הפוגה.

אין לתאר את השמחה שהיתה באותה שעה!

ענה הגר"א: 'ראיתי שהינך הולך בדרך טוב, רק דבר אחד ראיתי פה נגד הגמרא, והוא מה שאמרו חז"ל (יבמות ס"ב עמוד ב') האוהב את אשתו כגופו, לא יותר; ועתה, מדי יום ויום בעת קומה ממיטתה בבוקר, אתה בעצמך מגיש לה מים לרחוץ ידיה, גם קפה אתה נותן לה בעודה על מיטתה, ואתה בעצמך אינך שותה קפה!...

החותן הפך לעני מרוד

ביקש בעל הבית מהגר"א לשמוע תירוץ על קושינו, והגר"א נענה והאזין.

אני נולדתי, סיפר האיש, במשפחה מיוחסת מאוד, לאב שהיי בן-גדולים ולמדן מפורסם בעצמו, אבל לא היי איש אמיד. סמוך לעירנו התגורר יהודי עשיר מופלג, שלקח אותי לחתן לבתו, ובעת שעשו את ה'תנאים' הייתי בגיל 9.. השווער קנה לי כל צרכי, הלביש והנעיל אותי, ושכר לי מלמד עד שהגעתי לגיל 15.

בין כך ובין כך נתגלגלו הדברים, והשווער ירד מנכסיו, והפך לעני מרוד.

בהגיע עת-דודים, הזמן שסוכם על החתונה, הגיע אבי אל השווער כדי לקבל את הנדוניה שהובטחה לי, אולם מחמת העוני ששרר בבית הכלה, לא היי בידו לקיים את קשרי החתנים, והצד שלנו ביטל את התנאים, ונפרדנו.

מי לא יחמול על אומלל כזה

סמוך לישוב שלנו, התגורר עשיר נוסף, וכששמע שהתנאים התפרדו, החליט לקחת אותי כחתן לבתו. החתונה נערכה ברוב פאר, אולם מיד לאחריה נתקפתי במחלה קשה מאוד.

חותני החדש שכר רופאים לרפואתני, אולם מאומה לא עזר. המחלה התגברה מיום ליום. בראותו כך, שיגר אותי החותן למקום בו שהו כל חולי העיר שלא יכלו להירפא, ושם שכבתי במשך תקופה ארוכה במצב קשה

הילולא דצדיקא

יום שיש	יום שבת	יום ראשון	יום שני	יום שלישי	יום רביעי	יום חמישי
ח אלול	ט אלול	י אלול	יא אלול	יב אלול	יג אלול	יד אלול
רבי יודו בן מגדולי רבני ג'רבא	דן בן יעקב אבינו	רבי יוסף יהושע קאריין ראב"ד ירושלים	רבי יעקב יעקב ליב לוי מראשי כולל ורשא ב"ם רבי יעקב אהרן הכהן ממקובלי ירושלים	רבי מנחם מנשה מו"ח"ם אהבת חיים רבי שמוחה בוונים מפשיסחא	רבי יוסף חיים הבן איש חי	רבי יהושע פאלק מקעפמנא
שקיעה 7:35						שקיעה 7:25

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה